

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL
REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI**

**FACULTATEA DE DREPT ȘI ȘTIINȚE SOCIALE
CATEDRA DE DREPT**

**CURRICULUM UNIVERSITAR
la unitatea de curs**

ELEMENTE DE DREPT PUBLIC

Ciclul I - studii superioare de licență

**Codul și denumirea domeniului general de studiu: 61 Științe agricole; 14 Științe ale
educației**

**Codul și denumirea specialității: 613.1 Agronomie; 141.06 Biologie și 141.05 Chimie; 141.07
Geografie și 141.06 Biologie**

Autor:

**Elena BOTNARI,
conf. univ., dr.**

BALȚI, 2018

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de drept

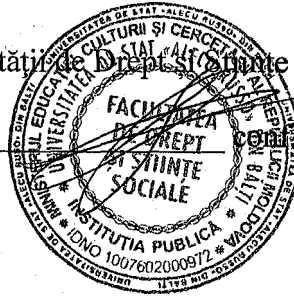
Proces-verbal nr. 3 din 19.11.2018

Șeful Catedrei de drept [Signature] conf. univ., dr. InaODINOKAIA

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Drept și Științe Sociale

Proces-verbal nr. 3 din 04.12.2018

Decanul Facultății de Drept și Științe Sociale [Signature] conf. univ., dr. Vitalie RUSU

INFORMAȚII DE IDENTIFICARE A CURSULUI

Facultatea: *Drept și Științe sociale*

Catedra: *Drept*

Domeniul general de studiu: *61 Științe agricole; 14 Științe ale educației*

Domeniul de formare profesională la ciclul I/II: *Ciclul I, studii superioare de licență*

Denumirea specialității / specializării: *613.1 Agronomie; 141.06 Biologie și 141.05 Chimie; 141.07 Geografie și 141.06 Biologie.*

Secția	Numărul de ore				Evaluarea		Responsabil de unitatea de curs	Date de contact
	P	S	L	S.I.	Nr. de credite	Forma de evaluare		
ZI	30	30	-	60	4	Examen	Botnari E., dr., conf. univ.	egbotnari @mail.ru
FR	12	12	-	96	4	Examen		

II. INTEGRAREA CURSULUI ÎN PROGRAMUL DE STUDII

Elemente de drept public este unitatea de curs opțională, socio-umană, predată în semestrul V studenților secției zi și secției cu frecvență redusă, la specialitățile nejuridice 613.1 Agronomie, U.05.A.033, U.05.A.032; 141.06 Biologie și 141.05 Chimie, U.05.A.035; 141.07 Geografie și 141.06 Biologie, U.05.A.034, U.05.A.028. Studenții urmează să cunoască aspectele introductive ale teoriei generale a statului și dreptului și generalitățile unor ramuri de drept public (drept constituțional, drept administrativ, drept penal, drept procesual penal).

În cadrul acestei unități de curs, studenții își vor dezvolta competențele formate în cadrul unităților de curs socio-umane, precum: Istoria, Filosofia și problemele filosofice ale domeniului; Construcția europeană; Civilizația europeană etc.

Scopul principal al unității de curs *Elemente de drept public* este formarea conștiinței juridice comune și culturii juridice incipiente, exprimată în cunoștințe juridice primare și necesare, aprecieri juridice adecvate și conduită licită, construită cu precădere în baza cunoștințelor și aprecierilor juridice achiziționate. Finalitate, care este coroborată cu finalitățile generale de formare profesională a *competențelor generale și specifice necesare unui specialist, capabil să se integreze pe deplin în societate, contribuind la prosperarea ei, să fie înzestrat cu erudiție și cultură pe măsura provocărilor epocii contemporane, să fie un patriot și cetățean cu largă deschidere spre valorile general umane.*

III. COMPETENȚE PREALABILE

Studentul trebuie să cunoască: legițile de evoluție a statului și dreptului, studiate în cadrul cursurilor preuniversitare de Istorie; etapele și specificul edificării Comunităților europene și Uniunii Europene din cadrul cursurilor umanistice de Construcție europeană, Civilizație europeană; aspectele evolutive ale gândirii umane din cursul de Filosofia și problemele filosofice ale domeniului etc.

IV. COMPETENȚE DEZVOLTATE ÎN CADRUL CURSULUI

Profesional e	Transversale
------------------	--------------

	<p>CT1. Aplicarea regulilor de muncă riguroasă și eficientă, manifestarea unei atitudini responsabile față de domeniul științific și didactic, pentru valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în situații specifice, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională.</p> <p>CT2. Desfășurarea eficientă și eficace a activităților organizate în echipă.</p> <p>CT3. Identificarea oportunităților de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru propria dezvoltare, inițiativă și în concordanță cu principiile etice și deontologia profesională.</p>
--	--

V. FINALITĂȚILE CURSULUI

La finele cursului studenții vor fi capabili:

- Să cunoască conceptul statului, mecanismul, funcțiile și formele statului;
- Să perceapă fenomenul juridic al societății la general: conceptul dreptului, sistemul dreptului, sistemul legislației și unele aspecte introductive ale ramurilor dreptului public: drept constituțional, drept administrativ, drept penal, drept procesual penal;
- Să contureze unele viziuni generale asupra dreptului obiectiv și legislației statului;
- Să înțeleagă diviziunea dreptului în public și privat;
- Să distingă particularitățile distinctive ale ramurilor de drept public;
- Să cunoască unele instituții juridice ale ramurilor de drept public: drept constituțional, drept administrativ, drept penal, drept procesual penal;
- Să dezvolte interesul pentru domeniul dreptului public și profesia de jurist;
- Să manifeste conștiință juridică comună și cultură juridică neprofesională.

VI. CONȚINUTURI

Nr.	DENUMIREA TEMEI	ZI		FR	
		P	S	P	S
1.	Conceptul statului: 1.1 Noțiunea și semnele statului. 1.2 Mecanismul statului. 1.3 Funcțiile statului. 1.4 Formele statului. 1.5 Conceptul statului de drept.	4	4	2	2
2.	Conceptul dreptului: 2.1 Sensurile noțiunii de drept. 2.2 Principiile dreptului. 2.3 Funcțiile dreptului. 2.4 Izvoarele formale ale dreptului	4	4	1	1
3.	Sistemul dreptului: 3.1 Noțiunea și semnele normei juridice. 3.2 Noțiunea de instituție juridică. 3.3 Diviziunea dreptului în public și privat. 3.4 Ramurile dreptului public	3	3	1	1
4.	Sistemul legislației: 4.1 Noțiunea și clasificarea actelor normative. 4.2 Noțiunile de lege și de legislație. 4.3 Categoriile de legi. Codurile de legi. 4.4 Acțiunea legii în timp, în spațiu și față de persoane.	4	4	2	2
5.	Elemente de drept constituțional: 5.1 Noțiunea și izvoarele dreptului constituțional. 5.2 Noțiunea de Constituție. Structura și conținutul Constituției Republicii Moldova. 5.3 Noțiunea de cetățenie. Dobândirea și pierderea cetățeniei. 5.4 Drepturile și libertățile	4	4	2	2

	fundamentale. 5.5 Îndatoririle fundamentale.				
6.	Elemente de drept administrativ: 6.1 Noțiunea și izvoarele dreptului administrativ. 6.2 Organele administrației publice centrale. Președintele Republicii Moldova. Guvernul Republicii Moldova. Ministererele. 6.3 Organele administrației publice locale.	3	3	1	1
7.	Elemente de drept penal: 7.1 Noțiunea și principiile dreptului penal. Codul penal. 7.2 Noțiunea de infracțiune. 7.3 Temeiurile răspunderii juridice penale. 7.4 Circumstanțele care înlătură răspunderea juridică penală. 7.5 Noțiunea și categoriile de pedepse	4	4	2	2
8.	Elemente de drept procesual penal: 8.1 Noțiunea, izvoarele și principiile dreptului procesual penal. 8.2 Fazele procesului penal. 8.3 Participanții la procesul penal. 8.4 Partea acuzării. Partea apărării. 8.5 Măsurile procesuale de constrângere	4	4	1	1
Total ore		30	30	12	12

VII. CALENDARUL DE DESFĂȘURARE A CURSULUI

Obiective de referință	Conținuturi
MODULUL I. ELEMENTE DE TEORIA GENERALĂ A STATULUI ȘI DREPTULUI	
<ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de stat; - să distingă elementele statului: teritoriul, populația și puterea publică ; - să identifice elementele mecanismului statului: organul legislativ, organele executive și organele judecătorești; - să numească și să explice funcțiile statului pe plan intern și pe plan extern; - să distingă formele statului, interpretând forma de guvernare a statului, forma de organizare, forma de regim politic; - să definească conceptul statului de drept și să evidențieze premisele, conținutul statului de drept 	I. Conceptul statului 1.1 Noțiunea și semnele statului. 1.2 Mecanismul statului. 1.3 Funcțiile statului. 1.4 Formele statului. 1.5 Conceptul statului de drept.
<ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de drept pozitiv; - să definească noțiunea de drept subiectiv; - să distingă principiile dreptului; - să identifice principiile generale ale egalității, libertății, responsabilității, justiției; - să interpreteze funcția de reglementare juridică a relațiilor sociale; 	II. Conceptul dreptului 2.1 Sensurile noțiunii de drept. 2.2 Principiile dreptului. 2.3 Funcțiile dreptului. 2.4 Izvoarele formale ale dreptului.

<ul style="list-style-type: none"> - să interpreteze funcția de conservare și protecție juridică a valorilor sociale; - să distingă izvoarele formale ale dreptului: obiceiul juridic, contractul normativ, actul normativ 	
<ul style="list-style-type: none"> - să identifice elementele constitutive ale sistemului dreptului; - să caracterizeze norma juridică; - să definească instituția juridică; - să definească ramura dreptului; - să distingă ramurile sistemului de drept al R. Moldova; - să observe diviziunea drept public și drept privat; - să enumere ramurile de drept public al R. Moldova; 	<p>III. Sistemul dreptului</p> <p>3.1 Noțiunea și semnele normei juridice.</p> <p>3.2 Noțiunea de instituție juridică.</p> <p>3.3 Diviziunea dreptului în public și privat.</p> <p>3.4 Ramurile dreptului public</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de act normativ; - să distingă categoriile de acte normative; - să definească noțiunile de lege și de legislație. - să determine categoriile de legi; - să observe acțiunea legii în timp, în spațiu și față de persoane. 	<p>IV. Sistemul legislației</p> <p>4.1 Noțiunea și clasificarea actelor normative.</p> <p>4.2 Noțiunile de lege și de legislație.</p> <p>4.3 Categoriile de legi. Codurile de legi.</p> <p>4.4 Acțiunea legii în timp, în spațiu și față de persoane.</p>
<p>MODULUL II. ELEMENTE ALE RAMURILOR DE DREPT PUBLIC</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - să definească ramura de drept constituțional; - să distingă izvoarele dreptului constituțional, în special Constituția; - să examineze structura și conținutul Constituției Republicii Moldova din 29 iulie 1994; - să interpreteze noțiunea de cetățenie.; - să distingă căile de dobândire și pierdere a cetățeniei. - să identifice drepturile și libertățile fundamentale; - să stabilească îndatoririle fundamentale. 	<p>V. Elemente de drept constituțional</p> <p>5.1 Noțiunea și izvoarele dreptului constituțional.</p> <p>5.2 Noțiunea de Constituție.</p> <p>5.3 Structura și conținutul Constituției Republicii Moldova.</p> <p>5.4 Noțiunea de cetățenie. Dobândirea și pierderea cetățeniei.</p> <p>5.5 Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să definească ramura de drept administrativ; - să distingă izvoarele dreptului administrativ; 	<p>VI. Elemente de drept administrativ</p> <p>6.1 Noțiunea și izvoarele dreptului administrativ.</p> <p>6.2 Organele administrației publice centrale.</p> <p>6.2.1 Președintele Republicii Moldova.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - să numească organele administrației publice centrale; - să cunoască procedura de alegere și atribuțiile Președintelui Republicii Moldova; - să observe procedura de formare și funcțiile Guvernului Republicii Moldova; - să numescă Ministerele Republicii Moldova ; - să distingă organele administrației publice locale. 	<p>6.2.2 Guvernul Republicii Moldova. 6.2.3 Ministerele Republicii Moldova. 6.3 Organele administrației publice locale.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să definească ramura dreptului penal; - să distingă principiile dreptului penal, conform Codului penal al Republicii Moldova; - să definească noțiunea de infracțiune; - să identifice temeiurile răspunderii juridice penale; - să identifice circumstanțele care înlătură răspunderea juridică penală; - să distingă categoriile de pedepse. 	<p>VII. Elemente de drept penal</p> <p>7.1 Noțiunea și principiile dreptului penal. Codul penal. 7.2 Noțiunea de infracțiune. 7.3 Temeiurile răspunderii juridice penale. 7.4 Circumstanțele care înlătură răspunderea juridică penală. 7.5 Noțiunea și categoriile de pedepse.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - să definească ramura dreptului procesual penal; - să distingă principiile dreptului procesual penal, conform Codului de procedură penală a Republicii Moldova; - să observe fazele procesului penal; - să identifice participanții la procesul penal; - să distingă partea acuzării și partea apărării; - să identifice măsurile procesuale de constrângere. 	<p>VIII. Elemente de drept procesual penal</p> <p>8.1 Noțiunea, izvoarele și principiile dreptului procesual penal. 8.2 Fazele procesului penal. 8.3 Participanții la procesul penal. 8.4 Partea acuzării. Partea apărării. 8.5 Măsurile procesuale de constrângere.</p>

VIII. ACTIVITĂȚI DE LUCRU INDIVIDUAL

Nr	Conținutul lucrului individual	ZI	FR
1.	Conceptul statului/ Mecanismul statului / Condițiile statului de drept <i>Referat</i>	4	8
2.	Principiile dreptului / Funcțiile dreptului / Izvoarele formale ale dreptului <i>Referat</i>	4	8
3.	Sistemul dreptului / Sistemul legislației / Prezentarea succinta a ramurilor dreptului public <i>Referat</i>	4	8
4.	Acțiunea legii în timp, spațiu și față de persoane <i>Referat</i>	5	8
5.	Examinarea prevederilor <i>Legii cu privire la actele normative</i> , nr. 100 din 22 decembrie 2017 <i>Rezumat</i>	6	8
6.	Examinarea prevederilor <i>Legii cetățeniei</i> , nr. 1024-XIV din 2 iunie 2000 <i>Rezumat</i>	6	10

7.	Examinarea conținutului <i>Constituției Republicii Moldova</i> din 29.07.1994 - Președintele Republicii Moldova <i>Referat</i> - Guvernul Republicii Moldova <i>Referat</i>	8	10
8.	Analiza Titlului II. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale din <i>Constituția Republicii Moldova</i> din 29.07.1994 <i>Studiu comparat</i>	5	8
9.	Examinarea prevederilor <i>Codului penal al Republicii Moldova</i> (partea generală, capitolele: II INFRACTIUNEA, V RĂSPUNDEREA PENALĂ, VI LIBERAREA DE RĂSPUNDEREA PENALĂ, VII PEDEAPSA PENALĂ)	9	14
10.	Examinarea prevederilor <i>Codului de procedură penală a Republicii Moldova</i> (partea generală, titlul II INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI ȘI COMPETENȚA LOR, titlul III PĂRȚILE ȘI ALTE PERSOANE PARTICIPANTE LA PROCESUL PENAL, capitolele: I PARTEA ACUZĂRII, II PARTEA APĂRĂRII; titlul V MĂSURILE PROCESUALE DE CONSTRÎNGERE)	9	14
Total ore		60	96

IX. EVALUAREA UNITĂȚII DE CURS

Strategii de evaluare și apreciere:

		ZI	FR
Stabilirea notei finale (procentuale)	- răspunsurile la examen / verificare	40%	50%
	- activități aplicative atestate (prezentări, proiect, lucrări practice, etc.)	20%	20%
	- teste / lucrări de control pe parcursul semestrului	40%	30%
	TOTAL:	100%	100%

Se propun două forme de evaluare a unității de curs. Studenții, de comun acord cu titularul unității de curs, la începutul cursului, vor opta pentru varianta A sau B.

A. Evaluarea studenților va consta din evaluarea curentă și evaluarea finală.

Evaluare curentă va consta din referate, teste, aprecierea participării la dezbateri în cadrul seminarelor. Ponderea evaluării curente va fi de 60% (ZI) și 50% (FR) din nota finală și va fi compusă din:

- ✓ Participația la discuțiile ce țin de subiecte la ore – 20% (ZI / FR)
- ✓ Două teste / lucrări de control cu o pondere de 20% fiecare (ZI) și 15% (FR) – 40% (ZI) și 30% (FR)

Evaluare finală: examen, care va consta dintr-o examinare orală sau scrisă, care va cuprinde materialul analizat și discutat pe parcursul anului de studii. Ponderea evaluării finale va fi de 40% (ZI) și 50% (FR) din nota finală.

B. Evaluarea studenților va consta din evaluarea curentă și evaluarea finală.

Evaluare curentă va consta din referate, teste, aprecierea participării la dezbateri în cadrul seminarelor. Ponderea evaluării curente va fi de 60% (ZI) și 50% (FR) din nota finală și va fi compusă din:

- ✓ Participația la discuțiile ce țin de subiectul lansat la ore;
- ✓ Teste și lucrări de control;

Evaluare finală: examen, care va consta dintr-o examinare scrisă în baza biletelor, care vor cuprinde conținuturile cursului. Ponderea evaluării finale va fi de 40% (ZI) și 50% (FR) din nota finală.

Exemplu:

Bilet de examinare nr. _____

1. Distingeți și interpretați principiile generale ale dreptului.
2. Corelați drepturile și libertățile fundamentale cu îndatoririle fundamentale.
3. Definiți noțiunea de pedeapsă și arătați categoriile de pedepse.

X. RESURSE INFORMAȚIONALE ALE CURSULUI

A) Manuale, note de curs

1. BOTNARI, Elena. *Introducere în studiul dreptului: teoria generală a dreptului*. Note de curs. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2011.
2. *Bazele statului și dreptului Republicii Moldova* / Avornic Gh., Baieș S. ș.a. Chișinău, 1994.
3. BORODAC, Alexandru, ș.a. *Manual de drept penal. Partea generală*. Chișinău: Tipografia centrală, 2005.
4. BULAI, Costică. *Manual de drept penal: partea generală*. București: Editura All, 1997
5. CÎRNAȚ, Teo. *Drept constituțional*. Chișinău, 2010.
6. COBĂNEANU, Sergiu. *Drept administrativ*. Chișinău, 2013.
7. DELEANU, Ion. *Dreptul constituțional și instituții politice*, Vol. II., București, 1998.
8. DRAGANU, Tudor. *Drept constituțional și instituții politice*, Vol. I., București, Ed. Lumina Lex, 1998.
9. HANGA, Vladimir. *Mic dicționar juridic*. București: Lumina Lex, 2005
10. LAZĂR, Constantin. *Drepturile omului. Culegere de documente internaționale*, Cimișlia, 1996.
11. CÂRNAȚ, Tudor; CÂRNAȚ, Marina. *Protecția juridică a drepturilor omului*, Chișinău: Reclama, 2006.
12. DOLEA Igor, ROMAN Dumitru. *Drept procesual penal*. Chișinău: editura Cartier Juridic, 2007.
13. ORLOV, Maria; BELECCIU, Ștefan. *Drept administrativ*. Chișinău: editura Elena –V.I., 2005.
14. LUPU, Gheorghe; AVORNIC, Gheorghe. *Teoria generală a dreptului: manual*. Studiu teoretic introductiv. Chișinău: Editura Lumina, 1997.
15. НАЗАРЕНКО, Г. В. *Общая теория права и государства: учебный курс для вузов*. Москва: Изд-во Ось 89, 2001.

B) Acte normative de drept intern

2. *Constituția Republicii Moldova* din 29 iulie 1994. În *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, august 1994, nr.1, cu modificări și completări ulterioare.
3. *Codul penal al Republicii Moldova*, (nr. 985-XV, 18 aprilie 2002). În *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 13 septembrie 2002, nr. 128-129.
4. *Codul de procedură penală a Republicii Moldova*, (nr.122-XV, 14 martie 2003). În *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 7 iunie 2003, nr. 104-110 (1197-1203).
5. *Legea cetățeniei Republicii Moldova*, nr. 1024-XIV din 2 iunie 2000. În: *Monitorul*

Oficial al Republicii Moldova, 10 august 2000, nr. 98-101.

6. *Legea Guvernului*, nr. 136 din 07.07.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 19 iulie 2017, nr. 252.
7. *Legea cu privire la actele normative*, nr. 100 din 22.12.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 12 ianuarie 2018, nr. 7-17.

C) Site-uri Internet utile

1. www.parlament.md pagina oficială a Parlamentului Republicii Moldova
2. www.presidente.md pagina oficială a Președintelui Republicii Moldova
3. www.gov.md pagina oficială a Guvernului Republicii Moldova
4. www.edu.md pagina oficială a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova
5. www.mai.md pagina oficială a Ministerului Afacerilor Interne
6. Drepturile omului: <http://www.droitshumains.org>
7. Enciclopedia universală a drepturilor omului: <http://www.eudh.org/>